

sam sebi sam sve

zoran đerić

*Tu gde sam najmanje prepoznatljiv,
najviše sam sebi nalik.*

Nag sam, za stolom, dok pišem... Ovo je početak jedne moje pesme, ali to je i činjenica, čioda kojom pokušavam da učvrstim jednu pretpostavku. Ona je tu, nad mojom glavom, lebdi. Ne mora da znači da je isprazna, niti je to moja, isključivo moja zamisao. Uostalom: praznina je, u stvari, beskrajnost — čist izazov.

Pesma je organizam, kao živo biće. Ima svoje disanje, svoje prohteve, svoje savršenosti i nesavršenosti. Može biti lepa, već prema prirodni organizma, a može i suprotno, već kako joj sudbina nalaže.

Ona ima svoje mirise, ali i svoj znoj. Srećne i nesrećne trenutke. Može biti čedna i naivna, ali i potpuno suprotno: razvratna, jer, bože moj, ima ona i svoj seks, svoje čudi, navike, potrebe.

Pesma, dakle, ima svoj ritam i bioritam, svoj dah i strah. Prema tome, može biti duža ili kraća, brža ili sporija. Više ili manje harmonična, nostalgična, neurastenična, patetična, glavobolna, suzna, grozomorna, tajanstvena, snena, otvorena: trezna ili pijana, svesna ili nesvesna.

Pesma, ustvari, ne može biti stvarna. Naoko paradoksalno. Ona može da pulsira, da reaguje, da se otima, kao živ organizam, ali je sva od imaginacije. Čak i kad je istkana od stvarnog, ona je toliko nestvarna. Čak i kad je banalna, ona je uzvišenija od istog ili sličnog primera iz svakidašnjice.

Pesma je povlašćena, ali i ponižena i uvređena, jer je vrlo osetljiva, jer, kako to poručuje Varlam Šalamov, pokušava da *ispituje sopstvenu dušu*.

Njoj nije potrebno raspinjanje, da bi joj se verovalo, da bi imala sledbenike. Ali se njen tvorac raspinje da bi dosegao do sebe, do suštine. Ali njenog tvorca raspinju (da ne bi imao sledbenike), jer njegov je živac slaba tačka, peta kojom bezuspešno pokušavaju da zgaze i jedne i druge, one koji se klanjaju, kao i one koji podižu vratove.

A posle svega, ostaje pesma, ili nešto što je bilo pesma, što može da pobuđuje sećanje na pesmu.

Pesma ima ono što mi celog života priželjkujemo: život posle života. Najčešće, nadživi i svog pesnika i svog krvnika (dve reči sličnog, zvučanja ali različitog značenja).

Stalno moram nešto da proveravam.

Seo sam da pribeležim ono što mi se dogodilo, otvorio slobodnu stranicu sa datumom 11. travanj. Datum, otisnut na stranici rokovnika, nagnao me da, kao prvo, iznad ove beleške upišem datum koji ne znam. Proveravam ga na dnevnim novinama, koje leže na mom stolu, ali više nisam siguran jesu li to *današnje* novine i uopšte koji je dan danas, ovde ili bilo gde, i da li to ima ikakvog značaja po ovaj zapis? Hoće li se taj datum izdvojiti svojim događajem iz svakodnevice i sačuvati negde (u mom sećanju ili u mojoj beležnici koja mi je najpouzdanije pamćenje)?

Odustao sam od tog datuma, od te besmislene potrage, koja, samim tim, isključuje fatalnost, izuzetnost. I zato ova beleška ostaje izvan vremenskog okvira, da lebdi, dok jednog dana ne udarim o nju glavom

Ponoć je, već je sledeći dan. Glava me boli. Nikako sebi da priznam da je život upravo ovakav kakav me okružuje — banalan, jednostavan, prazan (ali sada bez metafizičke, bez kosmičke praznine). Sve se svodi na najobičniju komunikaciju, na razmenu informacija, fraza, na reči i rečenice sa minimumom stilskih ukrasa, odabira. Zar je jezik prestao biti bogatstvo? Zar su probudeni svi sanjari reči? Zar jezik ne treba da se voli i da boli svaka nemušnost, nesposobnost govora?

Tako je malo onih koji imaju strpljenja i uši da čuju Ludviga Vitgenštajna: »Ne treba od reči očekivati da imaju jedinstvenu primenu; treba, naprotiv, očekivati suprotno«.

Sve manje je onih koji očekuju. Sve manje je onih koji pristaju na suprotnosti.

Ne razumen druge. Sebe — još manje. Sebe — zašto pokušavam s drugima. Druge — kako uspeavaju sa mnom. Šta

sam to ja? Kome sam ja nešto? Postoji li neko kome sam ja sve? Šta jesam, šta sam bio i šta ću biti?

Sam sebi sam sve i ništa.

Hoću li postojati i kad prestanem da pišem. Hoću li pisati i kad prestanem da postojim?

Prigušene jecaje čuo sam, iz sobe u kojoj je ona spavala. I njene otkrivene grudi, dve nespremne grudve snega, video sam, pre nego što je navukla spavačicu preko vrelog tela, u sobi u kojoj je spavala.

Gledao sam belinu njenog vrata i treptanje očiju, podrtavanje tela, pre nego što je zaspala.

I ne učinih ništa, strahujući da ne uništim lepotu prvog snega.

Kopkala me dugo misao: nije li ona, već tada, priželjkivala prve tragove u (uverio sam se kasnije) dubokom snegu.

Dopušteno mi je nesrazmerno rasparčavanje i ja, vadeći zapašać, pružam dokaz o svom neznanju: rasplinula se moja nejasnost, neraspoloženje u red reči razmestilo, kao proširena haljina skliznula je moja dobra volja, poremećaj u stomaku ponašao se kao ljubomorna žena dok sam ja započinjao maloprodajnu ljubav.

Ako bih morao (klizav, da se objasnim): ovo da pokažem: oblišanu kost, praznu posudu. Odbacićeš (gnevan) rukom milovan zglob koji će zaškripati (ipak veselo):

haj! haj—
de u mene, gde
se nećeš
naći...

Ali, još uvek sanjamo...

Dok sediš za stolom »shvata razlog i ne treba ti iskustvo« (Leonardo da Viči). Sipaj, jedi, pij. Mrvi se, udrobi, umaći, piši.

Gaziš, kao lovački pas, lude, lude gljive, gljive do kolena, do kolena ljubimice, od kolena otrovnice, otrovniče. Ali ti ne čuješ, ne čuješ i ne osećaš težinu, jer nisi nadglednik, nisi, već onaj koji pokušava, pokušava da prenese značenje (uzvik) nad plaćem, nad oružjem.

Razbio bih i uska, zastakljena vrata, samo da bih prodro u tvoju sobu i bio plahta, prekrivač za noge ili čilim ispod tvog kreveta. Da mogu otkriniti, pa rinuti u tvoju perinu, jastučnicu, nepromočivu navlaku, toplu.

Ogledalo sam na noćnom stočiću: mlazom svetlosti pratim te stazicom, od kreveta do zavese i vrata od balkona, i nazad. Tad uzimaš puder (puf!). Tvoja bela i mirisna ruža podiže se i spušta po čelu i obrazima, po vratu i ramenima.

Viseća sam lampa nad tvojom glavom: palim se i gasim. Gasiš me i pališ.

Ili sam noćna prikaza ili sam čist simbol. O najstrašnijem čutim/slutim.

Svakodnevice ili imaginacija, stvarnost ili nestvarnost? Jedno drugo ne isključuje, dakle: i svakodnevice i imaginacija, i ono što jeste i ono što bi moglo da bude, i ono što je bilo, kao i ono što nikada neće biti.

Poezija je fisija i fuzija (kajem se zbog tog iskaza: prvo, jer ne volim te nuklearne reči, nabijene su štetnim, ne samo po poeziju, zračenjem; drugo, jer tako dovodim u vezu poeziju i razaranje svih vrsta, različitog značaja i značenja). Ali, poezija jeste i spajanje i odvajanje, i skupljanje i raspiranje (u određenoj meri i na karakterističan način) zvučanje i zvečanje, slika i prilika, lepote i užasa.

Ova hartija na koju kapljem kao na tvoj obraz — ona me objašnjava, ona me raduje (kao tek otvorena kutijica nepoznatog sadržaja i vo na stolu, stariji i od mog očekivanja).